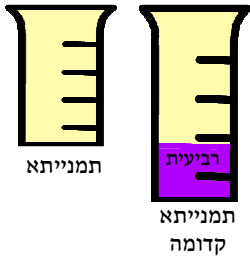


קט ע"א-ב. שיעור רביעית הלוג



למסקנת הגמרא אמר שמואל: צריך שבכל אחת מארבעת הכוסות יהיה כדי מויגת "כוס יפה". "כוס יפה" הינה כוס שמברכים עליה ברכת המזון, שסך שיעורה הינו רביעית הלוג (מים ויין יחדיו). שעקב טעמו החזק של היין, הרביעית "יין" מכילה $1/4$ יין חי, $3/4$ מים (שבת עז ע"א). אם כך למעשה, ארבעת הכוסות יין צריכות להכיל סך הכל רביעית יין חין הגמרא דנה כיצד יש לדעת כמה היא רביעית הלוג?



קסנא דמורסא דהוה בצפורי (הכלי שמודדים בו המוריס [רוטב לפת העשוי מים, מלח ודגים] בעיר ציפורי) הינו כמידת הלוג של בית המקדש (הכלי ששימש בבית המקדש למדידת שמן למנחות), ובו מודדים את רביעית היין, לארבעת כוסות הפסח המזוגים.

רבי יצחק

"תמנייתא הקדומה" (זו מידת "תומן" שמוזכרת במסכת סוטה ח ע"ב. רשב"ם. התוס' הקשה מהגמרא (כ"ב ע"א) שמדברת במידות נפח "חצי לוג ורביעית ושמינית... חצי תומן ועוכלא" – משמע שהתומן הינה מידה הקטנה מרביעית, וכיצד תכיל בעצמה רביעית?) שהייתה בטבריה, הינה גדולה מ"התמנייתא" כיום ברביעית (כך שלמעשה אם נשפוך מהכלי מידה הישן לכלי מידה החדש – ישאר לנו רביעית הלוג בכלי הישן).

רבי יוחנן

[היחס בין נפח כלי לכמות המשקים שבתוכו] "רביעית של תורה" (מידת הרביעית הנוגעת לדיני תורה: איסור יין לנויר, טומאת דם המת, שיעור השמן במנחת נזיר) הינה בכלי שנפחו 2 אצבעות, על 2 אצבעות, על 2.7 (1/5 + 1/2 + 2 =) אצבעות. החישוב הינו ע"פ מקווה שנפחו אמה, על אמה, בגובה 3 אמות, שמכיל 40 סאה מים (שיעור מים שעוטפים את כל הגוף, של אדם בינוני, בטבילה אחת).

רב חסדא

